

800007 - Pedagogia i principis didàctics de l'Activ. Fís. i l'Esport

Curs acadèmic 2019-20

Facultat: Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya - Lleida

Titulació: Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport

Matèria: Educació

Departament: Fonaments de la motricitat i el seu ensenyament

Idiomes: Català, Castellà

Extensió: 2on Semestre **Curs:** 1r

Tipologia: Bàsica

Crèdits ECTS: 6.00

Professorat

Oleguer Camerino Foquet. (*ocamerino@inefc.es*)

Queralt Prat Ambròs. (*querian@hotmail.com*)

Assignatura en el conjunt del pla d'estudis

Assignatura troncal obligatòria del segon semestre que té la voluntat de plantejar una metodologia activa per a que l'alumnat sigui capaç de planificar, executar i reflexionar sobre els processos d'ensenyament aprenentatge de l'A.F. i l'Esport, així com valorar de la necessitat de la innovació des de l'estudi pedagògic de l'A.F. i l'Esport.

Per les característiques de la part de Principis didàctics, l'alumnat ha d'assistir com a mínim al 80% de les sessions pràctiques.

Recomanacions

L'assignatura es vol desenvolupar en tres formats: grup mitjà (60 alumnes) per les explicacions teòriques i els estudis de casos - on es tractaran els continguts propis de la pedagogia de l'activitat física-, grup petit (30 alumnes) en la seva dedicació presencial - on s'impartiran els continguts propis dels principis didàctics-.

Competències específiques

- 2- Adquirir habilitats motrius i demostrar l'execució de la pràctica de l'activitat física i de l'esport
 - a) Adquirir habilitats per desenvolupar els processos d'ensenyament - aprenentatge relatius a l'activitat física i l'esport
- 4- Interpretar els elements, efectes i riscos que condicionen la pràctica de l'activitat física i de l'esport en els diferents àmbits professionals
 - c) Relacionar les diferents teories pedagògiques amb les pràctiques físico-esportives.

Competències generals

- 1.- Saber utilitzar les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
 - b) Buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies.
- 2.- Desenvolupar habilitats d'adaptació a noves situacions, resolució de problemes i treball autònom.
 - d) Adoptar una actitud respectuosa i a la vegada crítica amb els coneixements que es reben.
- 4.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional.

- b) Organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport .
- 5.- Actuar amb ètica i valors professionals.
- a) Valorar positivament els principis morals i ètics per millorar l'exercici de la professió.

Objectius

Identificar i posar en pràctica les variables pedagògiques i didàctiques que influeixen en qualsevol procés d'ensenyament-aprenentatge en l'activitat física i esport.

Competències de l'objectiu:

- 2.a) *Adquirir habilitats per desenvolupar els processos d'ensenyament - aprenentatge relatius a l'activitat física i l'esport (específiques)*
- 5.a) *Valorar positivament els principis morals i ètics per millorar l'exercici de la professió (generals)*
- 4.b) *Organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport (generals)*
- 2.d) *Adoptar una actitud respectuosa i a la vegada crítica amb els coneixements que es reben (generals)*
- 1.b) *Buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies (generals)*

Reconèixer en qualsevol intervenció dirigida d'activitat física, esport i/o recreació ets trets pedagògics tant clàssics de l'educació autoritària com de l'educació innovadora.

Competències de l'objectiu:

- 1.b) *Buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies (generals)*
- 5.a) *Valorar positivament els principis morals i ètics per millorar l'exercici de la professió (generals)*
- 2.a) *Adquirir habilitats per desenvolupar els processos d'ensenyament - aprenentatge relatius a l'activitat física i l'esport (específiques)*
- 4.c) *Relacionar les diferents teories pedagògiques amb les pràctiques físico-esportives. (específiques)*

Informació complementària sobre els objectius:

Resultats d'aprenentatge de la matèria:

- Redactar una memòria descriptiva, amb reflexió sobre la pràctica, però que ha emprat com a mínim la bibliografia obligatòria i que compleix els requisits mínims que s'exigeixen per presentar el treball (APA).
- Reproduir els principis didàctics de l'assignatura.
- Emetre judicis sobre la sessió desenvolupada d'acord amb els continguts a classe i respectant la opinió dels demés.
- Relacionar els principis didàctics presentats a classe amb l'exercici professional i els valors que això implica.
- Programar una sessió d'A.F. atenent als objectius redactats tot adaptant-se al contingut de principis didàctics del programa i després de seguir un treball tutoritzat.
- Emprar amb eficàcia els portals de Moodle i els processadors de textos per seguir l'assignatura.
- Classificar, organitzar els conceptes d'Educació i Pedagogia i les seves corrents.
- Construir una entrevista a un educador de la motricitat per poder conèixer la seva professionalitat i els valors que vol trametre als seus alumnes.
- Entendre les dimensions de la motricitat i les seves repercussions en la vida de cadascuna de les

persones mijançant resums i comentaris d'articles a partir de la comprovació dels seus beneficis concrets en la salut, l'estètica i la sociabilització.

Continguts

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 1: LA PEDAGOGIA RENOVADORA I LA INNOVACIÓ EN L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT (AFE)

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 2: TEORIES MOTIVACIONALS I NECESSITATS PSICOLÒGIQUES BÀSIQUES (NPB)

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 3: LA NEURODIDÀCTICA

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 4: LES TIC COM A INCENTIVADOR DE L'ACTIVITAT FÍSICA

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 5: AUTOGESTIÓ I PEDAGOGIA CRÍTICA EN AFE

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 6: L'AVALUACIÓ FORMATIVA: EL PRIMER CANVI METODOLÒGIC

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 7: ELS VALORS I EL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 8: L'EDUCACIÓ DELS VALORS

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 9: EDUCACIÓ DE LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 10: LES ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES: MODELS, MÈTODES, ESTILS... LA JUNGLA TERMINOLÒGICA

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 11: ORGANITZACIÓ DE LA SESSIÓ

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 12: CLIMA DE TREBALL EN LA SESSIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA I ESPORTIVA

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 13: ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES I MOTIVACIONALS

Activitats formatives

Tutories avaluadores reflexives - 25.00%

c.- Comprendre, elaborar i saber aplicar els procediments, estratègies, activitats, recursos, tècniques i mètodes que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge amb eficiència, desenvolupant tot el curs de l'acció en tots els sectors d'intervenció professional de l'activitat física i l'esport (ensenyança formal e informal física-esportiva; entrenament físic i esportiu; exercici físic per la salut; direcció d'activitat física i esportiva).

f.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional per organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport.

Examen sobre els continguts - 25.00%

c.- Comprendre, elaborar i saber aplicar els procediments, estratègies, activitats, recursos, tècniques i mètodes que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge amb eficiència, desenvolupant tot el curs de l'acció en tots els sectors d'intervenció professional de l'activitat física i l'esport (ensenyança formal e informal física-esportiva; entrenament físic i esportiu; exercici físic per la salut; direcció d'activitat física i esportiva).

Rúbrica electrònica per valorar les propostes pràctiques - 25.00%

d. Saber utilitzar les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies.

g.- Actuar amb ètica i valors professionals i valorar positivament els principis morals i ètics per millorar l'exercici de la professió.

Competències:

1.b) *Buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies (generals)*

Disseny de propostes pràctiques - 25.00%

- a. Comunicar e interactuar de forma adequada i eficient, en activitat física i esportiva, en contextos d'intervenció diversos, demostrant habilitats docents de forma conscient, natural i continuada.
- b.- Adaptar la intervenció educativa a las característiques i necessitats individuals per a tota la població i amb èmfasis en les poblacions de caràcter especial com son: escolars, persones grans (tercera edat), persones amb mobilitat reduïda i persones amb patologies, problemes de salut o assimilades (diagnosticades i/o prescrites per un metge), atenent al gènere i a la diversitat.
- e.- Desenvolupar habilitats d'adaptació a noves situacions, resolució de problemes i treball autònom, adoptant una actitud respectuosa i a la vegada crítica amb els coneixements que es reben.
- f.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional per organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport.

Competències:

4.c) *Relacionar les diferents teories pedagògiques amb les pràctiques físico-esportives. (específiques)*

2.a) *Adquirir habilitats per desenvolupar els processos d'ensenyament - aprenentatge relatiu a l'activitat física i l'esport (específiques)*

Informació complementaria sobre les activitats formatives:

AVALUACIÓ ALTERNATIVA (estudiants de 2a matricula)

EVIDÈNCIA 1 - 50.00%: OBSERVACIÓ SESSIONS EN VÍDEO, VALORACIÓ DE LA SESSIÓ MITJANÇANT LA RÚBRICA ELECTRÒNICA I REFLEXIÓ DOCUMENTADES

- a. Comunicar e interactuar de forma adequada i eficient, en activitat física i esportiva, en contextos d'intervenció diversos, demostrant habilitats docents de forma conscient, natural i continuada.
- b. Adaptar la intervenció educativa a las característiques i necessitats individuals per a tota la població i amb èmfasis en les poblacions de caràcter especial com son: escolars, persones grans (tercera edat), persones amb mobilitat reduïda i persones amb patologies, problemes de salut o assimilades (diagnosticades i/o prescrites per un metge), atenent al gènere i a la diversitat.
- e. Desenvolupar habilitats d'adaptació a noves situacions, resolució de problemes i treball autònom, adoptant una actitud respectuosa i a la vegada crítica amb els coneixements que es reben.
- f.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional per organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport.

EVIDÈNCIA 2 - 50.00%: EXAMEN SOBRE ELS CONTINGUTS

c.- Comprendre, elaborar i saber aplicar els procediments, estratègies, activitats, recursos, tècniques i mètodes que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge amb eficiència, desenvolupant tot el curs de l'acció en tots els sectors d'intervenció professional de l'activitat física i l'esport (ensenyança formal e informal física-esportiva; entrenament físic i esportiu; exercici físic per la salut; direcció d'activitat física i esportiva).

RELACIÓ DE LES COMPETÈNCIES AMB ELS RESULTATS D'APRENTATG

E

Activitats d'avaluació

Examen sobre els continguts - 25.00%

- Examen *on-line* sobre preguntes concretes dels apunts i preguntes confeccionades col·laborativament.

Tutories avaluadores reflexives - 25.00%

- Coevaluació del desenvolupament de les sessions portades a terme i de la reflexió dels companys.

Disseny de propostes pràctiques per grup - 25.00%

- Elaboració de 2 sessions en les que es duguin a terme exemples de principis didàctics.
- Participació activa a classe, com a mínim al 80% de les sessions.
- Abans de portar a terme les sessions a l'aula es obligatori realitzar una tutoria.

Competències:

4.c) *Relacionar les diferents teories pedagògiques amb les pràctiques físico-esportives. (específiques)*

2.a) *Adquirir habilitats per desenvolupar els processos d'ensenyament - aprenentatge relatius a l'activitat física i l'esport (específiques)*

Rúbrica electrònica per valorar les propostes pràctiques - 25.00%

- Observacions i reflexions a partir de la valoració d'una rúbrica de les sessions dutes a terme.
- Es valorarà la capacitat de relacionar diferents teories pedagògiques amb les pràctiques.
- **Cal presentar, com a mínim, el 80% de les rúbriques.**

Competències:

1.b) *Buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies (generals)*

Informació complementària sobre les activitats d'avaluació:

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ EN PRIMERA MATRÍCULA DE PRINCIPIIS DIDACTICS

Competència	ACTIVITATS FORMATIVES	RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ
EVIDÈNCIA 1 - 25.00%: DISSENY DE PROPOSTES PRÀCTIQUES PER GRUP		
a.- Comunicar e interactuar de forma adequada i eficient, en activitat física i esportiva, en contextos d'intervenció diversos, demostrant habilitats docents de forma conscient, natural i continuada. b.- Adaptar la intervenció educativa a las característiques i necessitats individuals per a tota la població i amb èmfasis en les poblacions de caràcter especial com son: escolars, persones grans (tercera edat), persones amb mobilitat reduïda i persones amb patologies, problemes de salut o assimilades (diagnosticades i/o prescrites per un metge), atenent al gènere i a la diversitat. e.- Desenvolupar habilitats d'adaptació a noves situacions, resolució de problemes i treball autònom, adoptant una actitud respectuosa i a la vegada crítica amb els coneixements que es reben. f.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional per organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport.	- Elaboració de 2 sessions en les que es duguin a terme exemples de principis didàctics. - Participació activa a classe, com a mínim al 80% de les sessions. - Abans de portar a terme les sessions a l'aula es obligatori realitzar una tutoria.	- 0 punts: No programar ni dur a terme cap sessió; no assistir a les tutories. - De 1 a 4 punts: No complir amb els terminis d'entrega; programar la sessió sense tenir en compte el tema de la pràctica; arribar tard a la sessió. - De 5 a 6 punts: Programa una sessió d'A.F. atenent als objectius. - De 6 a 8'30 punts: Programa una sessió d'A.F. atenent als objectius i garantint l'aprenentatge dels participants. - 8'30 a 10 punts: Programa una sessió d'A.F. atenent als objectius, garantint l'aprenentatge dels participants i demostrant la capacitat de resolució de problemes i adaptació a les diferents circumstancies.
EVIDÈNCIA 2 - 25.00%: RÚBRICA ELECTRÒNICA PER VALORAR LES PROPOSTES PRACTIQUES		

d.- Saber utilitzar les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per buscar, organitzar e interpretar la informació que proporcionen les noves tecnologies. g.- Actuar amb ètica i valors professionals i valorar positivament els principis morals i ètics per millorar l'exercici de la professió.	- Observacions i reflexions a partir de la valoració d'una rúbrica de les sessions dutes a terme. - Es valorarà la capacitat de relacionar diferents teories pedagògiques amb les pràctiques. - Cal presentar, com a mínim, el 80% de les rúbriques.	- 0 punts: No presentar la rúbrica. - De 5 a 6 punts: Presentar la rúbrica. - De 6 a 8'30 punts: Presentar una rúbrica reflexiva. - De 8'30 a 10 punts. Presentar una rúbrica reflexiva documentada.
--	---	---

EVIDÈNCIA 3 - 25.00%: EXAMEN SOBRE ELS CONTINGUTS

c.- Comprendre, elaborar i saber aplicar els procediments, estratègies, activitats, recursos, tècniques i mètodes que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge amb eficiència, desenvolupant tot el curs de l'acció en tots els sectors d'intervenció professional de l'activitat física i l'esport (ensenyança formal e informal física-esportiva; entrenament físic i esportiu; exercici físic per la salut; direcció d'activitat física i esportiva).	- Examen <i>on-line</i> sobre preguntes concretes dels apunts i preguntes confeccionades col·laborativament.	- APROVAT: Supera el 50% de les preguntes. - NOTABLE: Supera el 80% de les preguntes. - EXCEL·LENT: Supera el 90% de les preguntes.
---	--	--

EVIDÈNCIA 4 - 25.00%: TUTORIES AVALUADORES REFLEXIVES

c.- Comprendre, elaborar i saber aplicar els procediments, estratègies, activitats, recursos, tècniques i mètodes que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge amb eficiència, desenvolupant tot el curs de l'acció en tots els sectors d'intervenció professional de l'activitat física i l'esport (ensenyança formal e informal física-esportiva; entrenament físic i esportiu; exercici físic per la salut; direcció d'activitat física i esportiva). f.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional per organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport.	- Coevaluació del desenvolupament de les sessions portades a terme i de la reflexió dels companys.	- 0 punts: No assistir a les tutories. - De 5 a 6 punts: Assistir a les tutories i participar. - De 6 a 8'30 punts: Assistir a les tutories i participar activament. - De 8'30 a 10 punts: Assistir tutories, participar activament i reflexivament.
---	--	---

PER SUPERAR L'ASSIGNATURA CAL OBTENIR LA QUALIFICACIÓ DE 5 EN CADASCUNA DE LES EVIDÈNCIES

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ ALTERNATIVA (2na matricula)

Aquesta avaluació únicament va dirigida als estudiants de segona, tercera... matricula.

MOLT IMPORTANT: els estudiants d'avaluació alternativa de segona matricula si volen seguir l'avaluació continuada hauran de presentar el document de renúncia a l'avaluació alternativa dins del període de 15 dies des del moment que comença l'assignatura.

Competència	ACTIVITATS FORMATIVES	RESULTATS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ
EVIDÈNCIA 1 - 50.00%: OBSERVACIÓ SESSIONS EN VÍDEO, VALORACIÓ DE LA SESSIÓ MITJANÇANT LA RÚBRICA ELECTRÒNICA I REFLEXIÓ DOCUMENTADES		

INEFCInstitut Nacional
d'Educació Física
de Catalunya
LleidaGeneralitat
de Catalunya

Programa assignatura

Universitat
de Lleida

<p>.- Comunicar e interactuar de forma adequada i eficient, en activitat física i esportiva, en contextos d'intervenció diversos, demostrant habilitats docents de forma conscient, natural i continuada.</p> <p>b.- Adaptar la intervenció educativa a las característiques i necessitats individuals per a tota la població i amb èmfasis en les poblacions de caràcter especial com son: escolars, persones grans (tercera edat), persones amb mobilitat reduïda i persones amb patologies, problemes de salut o assimilades (diagnosticades i/o prescrites per un metge), atenent al gènere i a la diversitat.</p> <p>e.- Desenvolupar habilitats d'adaptació a noves situacions, resolució de problemes i treball autònom, adoptant una actitud respectuosa i a la vegada crítica amb els coneixements que es reben.</p> <p>f.- Desenvolupar hàbits d'excel·lència i qualitat en la intervenció professional per organitzar amb eficàcia el procés d'intervenció professional en els diferents àmbits d'aplicació de l'activitat física i de l'esport.</p>	<p>- Observació de les sessions en vídeo, valoració de les sessions mitjançant la rúbrica i reflexions del contingut de les sessions.</p> <p>- Es valorarà la capacitat de relacionar diferents teories pedagògiques amb les pràctiques.</p> <p>- Cal presentar el 50% de les rúbriques.</p>	<p>- De 0 a 4 punts: No presentar la rúbrica i/o únicament presenta la rúbrica sense reflexions.</p> <p>- De 5 a 7 punts: Presentar una rúbrica reflexiva.</p> <p>- De 7 a 10 punts. Presentar una rúbrica reflexiva documentada.</p>
<p>EVIDÈNCIA 2 - 50.00%: EXAMEN SOBRE ELS CONTINGUTS</p>		
<p>c.- Comprendre, elaborar i saber aplicar els procediments, estratègies, activitats, recursos, tècniques i mètodes que intervenen en el procés d'ensenyança-aprenentatge amb eficiència, desenvolupant tot el curs de l'acció en tots els sectors d'intervenció professional de l'activitat física i l'esport (ensenyança formal e informal física-esportiva; entrenament físic i esportiu; exercici físic per la salut; direcció d'activitat física i esportiva).</p>	<p>- Examen <i>on-line</i> sobre preguntes concretes dels apunts i preguntes confeccionades col·laborativament.</p> <p>- Examen escrit, es mostrarà un vídeo i cal comentar-lo amb propietat, argumentant amb fonament teòric el seu contingut, com si es tractes d'una sessió pròpia de la pràctica.</p>	<p>- APROVAT: Supera el 50% de les preguntes.</p> <p>- NOTABLE: Supera el 80% de les preguntes.</p> <p>- EXCEL·LENT: Supera el 90% de les preguntes.</p>

PER SUPERAR L'ASSIGNATURA CAL OBTENIR LA QUALIFICACIÓ DE 5 EN CADASCUNA DE LES EVIDÈNCIES

Bibliografia i d'altres recursos

- Arnold, P.J.(1991). *Educación física, movimiento y currículum*. Madrid: Morata
- Bisquerra, R. (2005). La educación emocional en la formación del profesorado. *Revista Interuniversitaria de Formación de Profesorado*, 19(3), 95-114.
- Blázquez, D. (2013). Diez competencias docentes para ser mejor profesor de educación física: Barcelona. Inde.Camerino, O. (2000). De la renovación pedagógica a un enfoque global sistémico de la Educación Física. En Vázquez, B., (Coord) (2000). *Bases educativas de la Actividad Física y el Deporte*, (pp.85-102). Madrid: Síntesis.
- Blázquez (Coord.) (2016). *Métodos de enseñanza en educación física*. Barcelona: INDE
- Carvalho, J., Araújo, D., García-González, L., y Iglesias, D. (2011). El entrenamiento de la toma de decisiones en el tenis: ¿qué fundamentos científicos se pueden aplicar en los programas de entrenamiento? *Revista de Psicología del Deporte*, 20(2), 767-783.
- Coll, C. (2013). El currículum escolar en el marco de la nueva ecología del aprendizaje. *Aula de Innovación Educativa*, 219, 31-36.
- Fernandez-Río, J., Calderón, A., Hortigüela, D., Pérez-Pueyo, A y Aznar, M. (2016). Modelos pedagógicos en educación física: consideraciones teórico-prácticas para docentes. *Revista española de educación física y deportes*, 413, 22-75.
- Fernandez-Río, J., Calderón, A., Hortigüela Alcalá, D., Pérez-Pueyo, A. y Aznar Cebamanos, M. (2016). Modelos pedagógicos en educación física: consideraciones teórico-prácticas para docentes. *Revista Española de Educación Física y Deportes*, 413, 55-75
- García, C. C., y Torres, B. J. A. (2013). Estrategias para desarrollar la inteligencia emocional y la motivación en el alumnado de Educación Física. *Revista de educación, Motricidad e Investigación*, 1, 212-220.

- González-Cutre, D., Martínez-Camacho, A., Gómez-Rijo, A., y Moreno, J. A. (2010). La motivación autodeterminada en la actividad física y el deporte: Propuesta de intervención práctica. En J. A. Moreno y E. Cervelló (Eds.), *Motivación en la actividad física y el deporte*, (pp.151-170). Sevilla: Wanceulen.
- González-Cutre, D., y Moreno, J. A. (2009). Estrategias motivacionales para una transformación social a través de la actividad físico-deportiva. En J. A. Moreno y D. González-Cutre (Eds.), *Deporte, intervención y transformación social*, (pp111-139). Río de Janeiro: Shape.
- Hellison, D. (1995). *Teaching responsibility through physical activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- López-Pastor, V. M. (coord.) (2009). *Evaluación formativa y compartida en educación superior. Propuestas, técnicas, instrumentos y experiencias*. Madrid: Narcea.
- Lorente, E. (2008). Estimular la responsabilidad y la iniciativa: autogestión en educación física. *Apunts. Educación Física y Deportes*, 92, 26-34.
- Lleixà, T. (2008). *Educación física hoy: realidad y cambio curricular*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació & Hòratori
- Miralles, R., Filella, G., y Lavega, P. (2017). Educación física emocional a través del juego en educación primaria. Ayudando a los maestros a tomar decisiones. *Retos*, 31, 88-93.
- Pellicer, I. (2011). *Educación física emocional. De la teoría a la práctica*. Barcelona: INDE.
- Moreno, J. A., Cervelló, E., González-Cutre, D., Julián, J. A., y Del Villar, F. (2011). *La motivación en el deporte. Claves para el éxito*. Barcelona: Inde.
- Pérez-Pueyo, A. y Hortigüela, D (2020). ¿Y si toda la innovación no es positiva en Educación Física? Reflexiones y consideraciones prácticas. *Retos*, 37, 579-587.
- Prat, Q., y Camerino, O. (2012). Las tecnologías del aprendizaje y el conocimiento (TAC) en la educación física, la WebQuest como recurso didáctico. *Apunts. Educación Física y Deportes*, 113(3), 37-44.
- Prat, Q., Camerino, O., y Coiduras, J. L. (2013). Introducción de las TIC en educación física. Estudio descriptivo sobre la situación actual. *Apunts. Educación Física y Deportes*, 113(3), 37-44.
- Tovar-Gálvez, J. C., & Cárdenas-Puyo, N. (2012). La importancia de la formación estratégica en la formación por competencias: evaluación de las estrategias de acción para la solución de problemas. *Revista Electrónica de Investigación Educativa*, 14(1), 122-135.
- Sebastiani, E. (2010). La gestión de la sesión de educación física. En C. González y T. Lleixà (Eds.), *Didáctica de la educación física* (pp. 105-116). Barcelona: Graó.
- Siedentop, D. (1998). *Aprender a enseñar la educación física*. Barcelona: Inde.
- Target y Catehelineau (2002). *Como se enseñan los deportes*. Barcelona: Inde.
- Velázquez, C. (Coord.) (2010). *Aprendizaje cooperativo en Educación Física. Fundamentos y aplicaciones prácticas*. Barcelona: INDE.
- Zabala, A., & Arnau, L. (2007). *11 ideas clave. Cómo aprender y enseñar competencias*. Barcelona: Graó.